

אממה ליון

ימינו עמל לילותינו דיון, ימים ולילות חיפוש אחר המוצא. יש פרי לעמל ומשקל לדיון ואילו המוצא רק במשורה ופחות מזה. באותם הימים ישבו הם ואותנו ממרתפי פולין ליערי-טבנקין, אל תנועתם הורתם. מי יספור שעות, מי ימנה משמרות, מי יידע קורבנות, בהם שילמו בעד קריאה נועזת זו. הודיעו לנו כי נגדו נשק ונקם ולוחמים. זו הפעם השלישית מופיעה תנועתנו במלוא הקומה בשמה ותחת דגלה. רק אשר עשינו במו-ידינו שלנו הוא. פעם בשם הציונות החלוצית, פעם עם דגל ההבלגה וההגנה ועתה בגיטו המורד. הקימונו מסד ולא דחקנו רגל זולתנו – חלוציות. ביערנו את הרצח ולא נטמאנו בו – הבלגה. ועתה המירו חברינו את סמל השפל והיא טלאי צהוב לנס מרד הגיטאות – שלשלת אחת, תנועה אחת, חזון אחד.

גם גויים מרדו. לפני מרד הגיטאות הלכו בינות להרים. אולם הפרטיזנים הם שלוחות החזית, הם זרועותיה. להם סעד כלכלי של לחם, סעד אסטרטגי של תכנית, סעד נפשי – בתוך עמם הם יושבים ואחרון-אחרון – סעד הנסיגה. חייב כל מצביא לדאוג לדונקירק שלו. בגיטו לוחמים... עוד לוחמים חברינו. שטחיהם חומות אטומות. הריהם – שיפולי גרדום. סועדיהם בדידות ויתמות. יישוביהם קהל המתים. ונסיגה אין!

הפרטיזנים לוחמים על חיים ועל מולדת, בין חיים ובתוך מולדת. ואילו מורדי הגיטאות – על מוות גאים ועל נקמה. כל קין שנופל מאט את מסע ההשמדה. יפול לכן הקין. לא הייתי בין התוהים לפני המרד. כולם כאחד מתינו הם, כולם כאחד אבידתנו. ובכל זאת רשאים אנו לשאול מה נשתנה? מעולם היה מכאוב בין ביתו של יהודי, ימי סבלו כימי הגלות... אלפים שנה אזרח הוא אצל היגון... ולא היתה כזאת.

צ'רניאקוב הזעיק את העולם במותו ולא במרד... זיגלבוים הלך כפי שהלך – גם עתה. אהבת עם היו חדורים ולב אבל הלם בקרבם, אולם לא ידעו מוצא. צ'רניאקוב – כי לא היתה לו תנועה מאחוריו. זיגלבוים – כי לא האירה ארץ ישראל לפניו.

מכאוב דלות ויגון אינם אלא נשק. כל נשק עושה את מלחמת שולחיו. וכשם שרק אינטרנציונל המנוצלים תרגם דלות לאידיאה של שוויון, כך הפך חזון הציונות החלוצית מכאוב ויגון וסבל למרד. אולם בשביל שיצמחו טוסיה ויוסף כדי עמידה במרד נחוץ היה זמן. והנה הגיע הזמן.

ואיתם נמשכו ולחמו כל היהודים האחרים שעיצבו את דמותו של החלוץ ואשר מחוץ לחלוץ. צביה – טוסיה.

אין אלה שמות. הם מסמלים גדודים ולהקות של מורדים. הם סמל אך גם מוסר. אשר לא ידענו לגלות, גילה ההרס. העולם ניתן לפורענות לנהל את משק האדם שלנו. וסביבנו בדידות ומלחמה. המציין את המלחמה הזאת הוא חילוף חזיתות מתמיד. מבחינה גיאוגרפית ואף מבחינה פוליטית. ועוד הזרוע נטויה.

אולם החזית האנטי-יהודית פרושה זה עשר שנים. חזית יציבה. פעמוני אזעקתנו לא נדמו לרגע וההד עונה ב"ספר הלבן". העולם מגמגם תשובה בברמודה – בין הד ותשובה נמחץ עם. בברמודה חיפשו קברניטי העולם את הנוסח החיובי לאמירת לנו. ובין נוסח לנוסח – כלה עמנו.

הפרלמנט מזכה אותנו בעמידת דום... אל תעמדו דום! אף רגע! למתים לא יועיל, החיים לא יציל! אין לנו צורך בעמידת דום זו. נהפוך הוא; אגרוף המרד וחופן היישוב ובדל העולם הנאור, שנשאר לפליטה – דופק על לוח מצפונכם בקריאה – אל דמי! אל דמי!

ואל דמי גם לעצמנו.

האמנם קטנו מהם? מטוסיה, מצביה, מיוסף? לנו ולהם קנה-מידה שונה לאפשרי ולבלתי-אפשרי. אנו רגילים ללכת בתלם. אמרנו: התנועה אל תשכחם. הם מאמינים בנו עד אחרון המורדים. עלינו על כן לשדד מערכות המושגים המקובלים. עלינו לצאת מגבולותינו. לנו, כתנועת עתיד העם, כמניחי המסד כאן, יש מה להפסיד. אך מעשי ההצלה שנעשו אינם מתאימים ליש אשר הקימונו. הרי בנו האשם לעובדת המרד. הרי חניכינו הם... אנשים דגולים מרובה אותנו לנו ולעולם במותם, אולם תנועת נוער... בני בלי שם... חייהם להבה זעירה. מהבהבת או דועכת – מי יראה? טוסיה, צביה, יוסף. הם צרפו נרות פעוטים לאש גדולה. הם הלכו בגיטו שמרו על כל זיק, עוררו דועכים. נשאו האש באצבעות חשופות. החיו התנועה. בזכותם היו אלמונים לגיבורים, נרות למשואות, גיטו – למסדה... טוסיה, יוסף, מלחמתם לא של יאוש בלבד, כי אם של נקם ואזעקה.

הכרח הוא, הכרח שיהיה זכרם גורר אחריו מעשים כאלה, בדיוק כאלה עם סימן אחר, של הצלה אחרת. לאותו המתח נדרשים גם אנחנו.